

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK SPECJALISTYCZNYCH UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO ZA ROK 2010

I. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

W roku sprawozdawczym 2010 w systemie biblioteczno-informacyjnym Uniwersytetu Śląskiego funkcjonowało, oprócz Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego /głównej/ 13 Bibliotek Specjalistycznych. Spośród nich 9 to biblioteki działające w ramach wydziałów oraz 4 należące do takich jednostek jak; Międzynarodowa Szkoła Nauk Politycznych, Szkoła Zarządzania, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych oraz Ośrodek Dydaktyczny w Rybniku.

Organizacyjnie Biblioteki Specjalistyczne podlegają kierownikom jednostek przy których funkcjonują, natomiast merytorycznie Dyrektorowi Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego.

II. PRACOWNICY

W roku 2010 w Bibliotekach Specjalistycznych zatrudnionych było **89 pracowników na 84 pełnych etatach** oraz **5 pracowników na 1/2 etatu**. Pracownicy tych bibliotek administracyjnie podlegają kierownikom jednostek przy których funkcjonują biblioteki.

III. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK

Fundusze na działalność poszczególnych Bibliotek Specjalistycznych w roku 2010 pochodziły z różnych źródeł, w tym: z dotacji MENiS na badania statutowe, własne, z grantów, dotacji Rektora z opłat za zajęcia dydaktyczne, z opłat za studia zaoczne i wieczorowe, z opłat za studia podyplomowe i kursy, dochodów własnych, z opłat konferencyjnych oraz dotacji obcych.

Sumaryczna kwota wydana na zakup materiałów bibliotecznych w Bibliotekach Specjalistycznych wyniosła **971 899,13 zł**. W porównaniu z rokiem 2009 / 758 043,86 zł / na cele biblioteczne wydano o 213 855,27 zł więcej.

Kwota wydatkowana na zakup materiałów bibliotecznych w bibliotekach sieci nie uwzględnia kosztów poniesionych na prenumeratę czasopism zagranicznych, baz danych oraz opłat związanych z przystąpieniem do różnych konsorcjów. Te ujęte zostały w kosztach Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego (Głównej).

Jednostki dydaktyczne, w których działają Biblioteki Specjalistyczne ponoszą również koszty związane z opłatami pocztowymi, z oprawą książek i czasopism, zakupem sprzętu komputerowego, zakupem mebli, remontów, itp.

IV. GROMADZENIE ZBIORÓW

Jednym z podstawowych zadań Bibliotek Specjalistycznych jest gromadzenie zbiorów. Biblioteki powiększają swoje kolekcje drogą zakupu, prenumeraty, wymiany i darów a także przyjmują zbiory w depozyt.

W księgach inwentarzowych Bibliotek Specjalistycznych zarejestrowano w roku 2010 12 654 wol. książek (8 808 wol.+ 3846 wol. Biblioteka Teologiczna).

Stan księgozbioru bibliotek sieci na dzień 31.XII.2010 to 792 662 woluminy. W tej liczbie uwzględnione zostały zbiory Biblioteki Teologicznej / 137 518 wol./, które stanowią depozyt.

Biblioteki Specjalistyczne oferują swoim czytelnikom również skrypty. Aktualnie w inwentarzach skryptów zarejestrowanych jest 49 339 woluminów / 45 805 wol. +3 534 wol. BT/ oraz czasopisma.

W roku 2010 do Bibliotek Specjalistycznych **wpłynęły 1655 tytuły czasopism**; w tym 334 to tytuły zagraniczne oraz 1321 tytuły krajowe. Z tej liczby 1161 tytułów pochodzi z prenumeraty i zakupu, 494 tytułów otrzymano drogą wymiany i jako dary.

W porównaniu z rokiem 2009 liczba tytułów czasopism w wersji drukowanej zwiększyła się o 19 pozycji.

Na dzień 31.XII.2010 czytelnicy Bibliotek Specjalistycznych mogli skorzystać z księgozbioru liczącego ogółem 842 001 woluminów druków zwartych, 11 734 jednostek zbiorów specjalnych, 1655 tytułów czasopism wpływających na bieżąco oraz 45 523 woluminów czasopism zarejestrowanych w inwentarzach.

Kadra naukowa i studenci wszystkich wydziałów Uniwersytetu Śląskiego mają poza tym dostęp do czasopism elektronicznych posadowionych na różnych platformach, zbiorów zdigitalizowanych oraz dziedzinowych baz danych.

V. OPRACOWANIE ZBIORÓW

Wszystkie biblioteki wchodzące w skład systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu Śląskiego opracowują formalnie i rzeczowo wpływające nowe nabytki elektronicznie w systemie Prolib-M21.

Biblioteka Teologiczna natomiast opracowuje swoje zbiory korzystając z systemu MAK.

W roku 2010 w **Bibliotece Teologicznej zostały opracowane w systemie MAK** wszystkie nowe nabytki, które wpłynęły do biblioteki tj. **3 846 woluminów**. Poza tym w **bazie MAK zmodyfikowano również 497 istniejących rekordów**.

W 2010 r. Biblioteki Specjalistyczne wprowadziły do bazy Prolib **65 978** jednostki inwentarzowe. Spośród wszystkich wprowadzonych dokumentów do bazy Prolib, **87 485** zostało opracowanych i udostępnionych przez OPAC. Z tej liczby Biblioteki Specjalistyczne opracowały formalnie i rzeczowo **46 827** jednostki inwentarzowe.

Biblioteki Specjalistyczne (od początku istnienia bazy Prolib) wprowadziły do niej **446 893** dokumenty. Spośród nich **371 258** dokumentów bibliotekarze sieci opracowali kompletnie i udostępnili przez OPAC.

Bibliotekarze Bibliotek Specjalistycznych wprowadzali do NUKAT nowe rekordy bibliograficzne i modyfikowali już istniejące. Wiele rekordów z Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego kopiowano do bazy Prolib-M21.

Do zadań pracowników Bibliotek Specjalistycznych należy również wprowadzanie opisów bibliograficznych publikacji pracowników naukowych poszczególnych wydziałów **do bazy Bibliografia Dorobku Pracowników Uniwersytetu Śląskiego**. W roku 2010 bibliotekarze sieci wprowadzili do tej bazy **1524 opisy bibliograficzne**.

VI. UDOŚTĘPNIANIE ZBIORÓW

W roku sprawozdawczym 2010 w wypożyczalniach **13 Bibliotek Specjalistycznych funkcjonujących w ramach systemu biblioteczno-informacyjnego UŚ** zarejestrowanych było **15 152** aktywnych czytelników w bazie Prolib oraz **6899** czytelników zarejestrowanych w kartotekach tradycyjnych. Czytelnikom tym wypożyczono w wypożyczalniach Bibliotek Specjalistycznych **147 925** woluminów, dokonano **11 889** prolongat oraz przyjęto **95 946** zwrotów.

Dla porównania w całym systemie biblioteczno-informacyjnym Uniwersytetu Śląskiego zarejestrowanych jest **42 294** czytelników aktywnych w bazie Prolib oraz **8075** w kartotekach tradycyjnych. Czytelnikom tym w 2010 roku wypożyczono łącznie **312 053** woluminy, dokonano **53 153** prolongaty oraz przyjęto **239 515** zwrotów.

Prezencyjnie w czytelniach Bibliotek Specjalistycznych, które dysponują aktualnie 814 miejscami, udostępniono 826 425 woluminów 195 422 czytelnikom.

Ze zbiorów zgromadzonych w czytelniach Bibliotek Specjalistycznych korzystali również czytelnicy spoza uczelni. Najwięcej osób spoza Uniwersytetu korzystało z bibliotek: Teologicznej, Wydziału Nauk o Ziemi oraz Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji.

Czytelnicy, korzystający z czytelni Bibliotek Specjalistycznych mają również dostęp do czasopism elektronicznych i dziedzinowych baz danych.

W roku 2010 pracownicy naukowci i studenci z poszczególnych wydziałów ze wszystkich baz danych pobrali ponad 35 tys. plików pdf oraz skorzystali z platformy IBUK, na której posadowione są książki elektroniczne.

VII. KONTROLA KSIĘGOZBIORU

W roku sprawozdawczym 2010 w Bibliotekach Specjalistycznych przeprowadzono kontrolę zbiorów zgodnie z zatwierdzonym przez Rektora 10-letnim „Planem kontroli zbiorów w Bibliotekach Specjalistycznych na lata 2001-2010”.

W Bibliotece Wydziału Nauk Społecznych kontrolą objęto 10 000 woluminów, w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Katowicach - zbiory polonistyczne - 18 000 wol., w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Sosnowcu - 16 764 woluminy oraz w Bibliotece Wydziału Radia i Telewizji - 3000 woluminów.

Poza planem w roku 2010 w Bibliotece WNS przeprowadzono skontrum w zbiorach czytelni. Skontrum to objęło 3984 woluminy oraz przeprowadzono kontrolę braków względnych / 22 woluminy/

Przeprowadzono również kontrolę braków względnych w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Sosnowcu w zbiorach wschodniosłowiańskich, germanistycznych, anglistycznych oraz czytelni / 114 woluminów/ oraz w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Katowicach w zbiorach polonistycznych / 97 woluminów/.

Łącznie kontrolą objęto 233 woluminy, które były brakami względnymi.

Przeprowadzono również selekcję zbiorów w liczbie 2448 woluminów zarejestrowanych w inwentarzach BG, które stanowiły depozyt w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Sosnowcu, Bibliotece Wydziału Pedagogiki i Psychologii, Bibliotece Wydziału Nauk Społecznych, Bibliotece Wydziału Filologicznego w Katowicach oraz Bibliotece Wydziału Informatyki i Nauki o Materiałach.

Selekcję zbiorów, które są zarejestrowane w inwentarzach poszczególnych bibliotek, przeprowadziły Biblioteki: WNS, WNoZ, Filologiczna w Sosnowcu i Katowicach. Łącznie ze zbiorów Bibliotek Specjalistycznych wycofano 3961 woluminów.

Nadzór nad kontrolą zbiorów w Bibliotekach Specjalistycznych sprawuje Samodzielna Sekcja Kontroli i Selekcji Zbiorów z Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego /Głównej/.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA I DYDAKTYCZNA

Na wszystkich wydziałach i w jednostkach dydaktycznych Uniwersytetu Śląskiego studenci pierwszych lat studiów objęci zostali szkoleniem w ramach „Przysposobienia bibliotecznego. I tak np. bibliotekarze z Biblioteki Wydz. Nauk o Ziemi - przeszkolili 292 studentów I roku geofizyki, geografii i geologii, z Biblioteki Wydz. Nauk Społecznych 531 studentów, z Biblioteki Wydz. Informatyki i Nauki o Materiałach - 236, w Bibliotece Teologicznej - 155, 15 grup studentów I roku w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji, 319 osób przeszkolono w Bibliotece Wydziału Informatyki i Nauki o materiałach. W Bibliotece Ośrodka Dydaktycznego w Rybniku przeprowadzono szkolenia dla studentów I roku studiów wszystkich kierunków studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W Bibliotece Pedagogiki i Psychologii przeszkolono studentów I lat studiów wszystkich kierunków stacjonarnych

W Bibliotece Międzynarodowej Szkoły Nauk Politycznych prowadzone były szkolenia dla studentów z Agence Universitaire de la Francophonie. 760 studentów przyjętych na I rok studiów dziennych oraz z MISH przeszkolono w ramach przysposobienia bibliotecznego w Bibliotece Wydziału Nauk Społecznych.

Szkoleniem, w zakresie korzystania ze specjalistycznych źródeł informacji dziedzinowej, są objęci praktycznie wszyscy korzystający z Bibliotek Specjalistycznych.

Oprócz różnego rodzaju prowadzonych szkoleń, pracownicy wszystkich Bibliotek Specjalistycznych udzielają informacji bibliograficznych, faktograficznych, aktualizują strony www bibliotek, opracowują ulotki informacyjne, służą pomocą przy korzystaniu z katalogów elektronicznych i Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, itp.,

W działalność informacyjną Bibliotek Specjalistycznych wpisuje się również organizowanie przez pracowników tychże bibliotek różnego rodzaju wystaw np. nowych nabytków, tematycznych i okolicznościowych.

Bogatą działalność wystawienniczą prowadzi Biblioteka Teologiczna. W roku 2010 zorganizowano tam 6 wystaw tematycznych i okolicznościowych.

W Bibliotece Wydziału Prawa oprócz stałej prezentacji nowych nabytków, comiesięcznych wystaw zagranicznej literatury prawniczej zorganizowano 3 wystawy związane z międzynarodowymi konferencjami organizowanymi przez Wydział Prawa.

W lutym 2010 Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji zorganizowała konferencję n/t. „Prawo autorskie w bibliotekach”, w której wzięło udział 140 bibliotekarzy z południowej Polski.

IX. DOSKONALENIE ZAWODOWE

Wszyscy pracownicy Bibliotek Specjalistycznych na bieżąco byli szkoleni w prolinie -M21. Szkolenia dla nich prowadzili bibliotekarze Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego /Główniej/.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych w Bibliotece Wydziału Prawa 1 osoba ukończyła podyplomowe studia bibliotekarskie, 4 pracowników brało udział w kursach językowych, 11 pracowników uczestniczyło w różnych konferencjach, 3 brało udział w VIII Spotkaniu Bibliotek Prawniczych w Poznaniu.

Magdalena Gapińska i Marta Kunicka opublikowały artykuł w kwartalniku „Bibliotheca Nostra”, a Dominika Potempa miała swoje wystąpienie na I Konferencji Naukowej - Sport, turystyka i rekreacja bibliotekarzy. Dwóch pracowników Biblioteki Prawa uczestniczyło w pracach redakcyjnych kwartalnika „Bibliotheca Nostra”.

W Bibliotece Wydziału Pedagogiki i Psychologii 1 osoba pisze pracę doktorską, 3 - ukończyły studia kwalifikacyjne, 1 osoba brała udział w konferencji.

W Bibliotece Teologicznej 24 pracowników brało udział w 9 konferencjach. Agata Muc miała wystąpienie na konferencji ogólnopolskiej. Poza tym pracownicy tej biblioteki opublikowali względnie przygotowali do druku 12 publikacji w roku 2010. Jedna z bibliotekarek Biblioteki Teologicznej uzyskała certyfikat komputerowy ECDL-Core oraz ukończyła kurs tworzenia stron internetowych. Kierunkowe studia podyplomowe ukończyła 1 osoba, a 3 brały udział w kursach językowych.

W Bibliotece Filologicznej w Katowicach 3 osoby ukończyły kwalifikacyjne studia podyplomowe, 2 pracowników brało udział w konferencjach. M. Kulik oraz K. Wojtek opublikowały 7 artykułów w „Dialogach Bibliotecznych”, w „Nowej Bibliotece” oraz w kwartalniku „Bibliotheca Nostra”.

Pracownicy Biblioteki Wydziału Nauk o Ziemi brali udział w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez BUŚ oraz Sekcję Bibliotek Szkół Wyższych SBP

Dwie osoby z tej biblioteki doskonalą język angielski. Pracownicy tej biblioteki U. Iwańska, I. Nowak, G. Tetela, R. Ćmiel, J. Warot, M. Gil w roku 2010 opublikowali 2 artykuły oraz brali udział w publikacji zbiorowej opisującej historię i współczesną działalność Wydziału Nauk o Ziemi. Kierownik tej biblioteki G. Tetela jest członkiem redakcji czasopisma „Bibliotheca Nostra”.

Bibliotekarze pracujący w Bibliotece Wydziału Nauk Społecznych również aktywnie uczestniczyli w różnego rodzaju szkoleniach, warsztatach, seminariach, konferencjach, itp.

W roku 2010 cztery osoby z tej biblioteki ukończyły studia podyplomowe, jedna z pracowniczek studiuje na kierunku informatyka w Polsko-Japońskiej Wyższej Szkole Technik Komputerowych, 8 osób spośród pracowników Biblioteki WNS brało udział w konferencjach poświęconych takim problemom jak: „Prawo autorskie w bibliotece”, „Internetowe narzędzia budowania wizerunku nowoczesnej biblioteki” oraz „Fundusze UE dla bibliotek”.

W szkoleniach dotyczących zamówień publicznych i gospodarki materiałowej w systemie SAP brało udział 2 pracowników.

W Bibliotece Wydziału Informatyki i Nauki o Materiałach jedna osoba ukończyła studia podyplomowe, 2 pracowniczki brały udział w konferencji naukowej, mgr A. Koprowska napisała artykuł nt. „Wkład Wydziału Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w historię Zagłębia Dąbrowskiego „

Bibliotekarze z Biblioteki Ośrodka Dydaktycznego w Rybniku uczestniczyli w specjalistycznych praktykach w BUŚ oraz w warsztatach nt. internetowych narzędzi budowania wizerunku nowoczesnej biblioteki.

X. KOMPUTERYZACJA

Aktualnie w Bibliotekach Specjalistycznych jest 260 komputerów, 51 drukarek, 14 skanerów oraz 14 kserografów.

Cały system biblioteczno-informacyjny Uniwersytetu Śląskiego wyposażony jest w 565 komputerów, 88 drukarek, 27 skanerów oraz 23 kserografy.

W porównaniu z rokiem 2009 **liczba komputerów w Bibliotekach Specjalistycznych zwiększyła się o 10 sztuk.**

W miarę napełniania bazy komputerowej w systemie Prolib kolejne biblioteki sieci uruchamiają wypożyczalnie elektroniczne. W roku 2010 uruchomiono wypożyczenia drogą elektroniczną w Bibliotece Ośrodka Dydaktycznego w Rybniku. Tym samym wszystkie czynności związane z obsługą czytelników są w pełni zautomatyzowane / wypożyczenia, prolongaty, zwroty /. We wrześniu 2010 roku został uruchomiony również pełny moduł wypożyczalni elektronicznej w Bibliotece Wydziału Nauk Społecznych.

Aktualnie w Bibliotekach Specjalistycznych pracuje 8 wypożyczalni elektronicznych -

2 w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Sosnowcu, 1 - w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Katowicach, w Bibliotece Szkoły Zarządzania w Chorzowie, w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji, w Bibliotece Wydziału Nauk Społecznych, w Bibliotece Pedagogiki i Psychologii oraz w Bibliotece Ośrodka Dydaktycznego w Rybniku.

Do uruchomienia wypożyczeń drogą elektroniczną przygotowuje się Biblioteka Wydziału Nauk o Ziemi oraz Biblioteka Wydziału Informatyki i Nauki o Materiałach.

XI. ORGANIZACJA BIBLIOTEK

W roku 2010 Biblioteki Specjalistyczne pracowały wg harmonogramów zatwierdzonych przez Kierowników jednostek, przy których działają.

Wszystkie agendy dla czytelników były otwarte od poniedziałku do soboty. W niedziele czytelnicy mogli również korzystać z Biblioteki Wydziału Nauk Społecznych. Dla swoich czytelników BWNS wydłużyła czas pracy swoich agend o 7 godzin tygodniowo.

W Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji wydłużono czas pracy wypożyczalni oraz w semestrze letnim wprowadzono sobotnio-niedzielne dyżury dla studentów studiów zaocznych. Biblioteka Ośrodka Dydaktycznego w Rybniku była otwarta od poniedziałku do soboty, a na portalu społecznościowym Facebook uruchomiła swoje konto jako kolejny kanał komunikacji z czytelnikami.

Wszystkie Biblioteki Specjalistyczne tak organizowały i organizują swoją pracę, aby całej społeczności akademickiej zapewnić jak najdogodniejszy i najszerszy dostęp do swoich usług.